

## Politikararnir mugu kenna størri ábyrgd

### Oddagrein

Í dag klokkan 16 verður altjóða Eldaráið sett í Norðurlandahúsinum. Tað er altjóða felagsskapurin „Sameindu Tjóðirnar“, sum hevur gjørt av, at árið 1999 skal vera „Altjóða Eldaráið“. Tað verður landsstýrismaðurin í almanna- og heilsumálum, Helena Dam á Neystabø, sum setir eldaráið. Eftir tað verður kunnað um tættir og ætlanir, sum verða í hesum árinum. Her eru tað Landsfelags Pensionistanna, Eldaráið, Fyrireikingarnevndin oo., sum fara at leggja fram. Seinni verður so felagssangur og undirhald. Eitt av endamállum við Altjóða Eldaráinum er at lýsa og fáa í lag tjak um leiklutin og støðuna hjá eldra ættarliðnum. Landsstýrið hevur tí sett ein Fyrireikingarból, sum skal taka sær av hesum. Fyri at lýsa evnið verður skipað fyri kvöldsetum, fyllestur, tjakfundum, eldradögum, greinarøðum oo. Ein uppgávan verður at benda almenninginum á viðurskiftini hjá eldri borgarum í fóroyska samfelagnum og ítróttilig gera vart við, hvussu bótast kann um og menna livikort og lívsdygd.

Í skrivi sigur Fyrireikingarnevndin m.a., at um lýsingin av viðurskiftinum skal gerast fjølbroytt og viðkomandi, er umráðandi, at allir bólar við tilknýti og áhuga fyri viðurskiftinum hjá eldri borgarum koma við hugskotum og taka virkan lut í tiltøkum. Umráðandi er, at hetta árið ikki kemur at standa einsamalt, men heldur verður byrjanin til eitt framhaldandi breitt samstarv millum feløg, myndugleikar og stovnar, soleiðis at samfelagið og tættir, ið mynda okkara samfelag, sum heild kom at kenna og virða støðuna hjá eldra ættarliðnum.

SANNILIGA er brúk fyri, at okkara politikarar vísa teimum eldru størri ans. Hyggjst bert eftir út av lagi vánaligu støðuni á eldraðkinum í hovuðsstaðnum. Orsakað av manglandi ellis- og røktarheimsplássum mugu gomul fólk halda til á sjúkrahúsum, har tættir als ikki hoyra heima. Hetta er eisini ein alt ov dýr loysn. Mong verða slept uppá fjall heima við hús, har tættir ikki fáa neyðugu røktina heldur. Tættir avvarðandi hava rætt og slætt ikki orkuna til at taka sær av teimum. Sum fjolmiðil hava vit eisini eina ábyrgd, og hon er at vísa á støðuna og viðurskiftini hjá teimum eldru. Tað mugu politikarar og myndugleikar so taka til sín og gera nakað við. Nokk er tosað. Hækkaða tingmannalønin krevur m.a. av teimum, at tættir brúka tíð og orku at kunna seg við viðurskiftini og út frá hesum koma við ítróttiligum uppskotum til loysnir.

Sosialurín

## Lesarabrøv:

# Ein viðmerking til hondbóltskappingina á Skála leygardagin 20. mars '99

Hondbóltskappingin er nú um at vera liðug, og hevur tað fyri meg sum venjara, hjálparfólk og áskoðara verið ein spennandi og undirhaldandi kapping.

Hondbóltur er ein ítróttargrein, sum er sera áskoðaravinarlig, og hava nógv fólk vitjað hallirnar í vetur. Hetta er bert at gleðast um hjá øllum teimum, sum á ein ella annan hátt eru tengd at hondbóltnum. Eri júst afturkomin úr hollini á Skála eftir ein sera spennandi og góðan dyst millum mansliðini hjá strandingum og vestmenningum.

Hollin var næstan fullsett, og fyri okkum her á vestara armi á Skálafjørðinum gjordist dysturin serliga undirhaldandi, tí Stf vann 28-24. Tó er tað ikki um henda dystin, eg ætlaði at skriva um.

Leygardagin skipaði Stf eftir áheitan frá hondbóltsambandinum fyri endamark og finalum á Skála fyri tættir 10 og 12 ára gomlu. Kappingin gekk væl, og heilt fitt av áskoðarum vóru til dystirnar, ikki bert áskoðarar hjá hollini, men eisini úr Havn, Hoyvík, Vestmanna, Klaksvík og Sandavági.

Helst vóru hetta foreldur, sum komu at fylgja sínum børnum og sum viðhaldsfólk róptu tættir sjálvandi á sítt lið.

Soleiðis eigur tað at vera, tí hetta ber í sær góðan stemning í hollini, og spælið gerst undirhaldandi. Teir flestu hondbóltsdystirnir vera avgreiddir í besta ítróttaranda, og soleiðis var eisini henda dagin, men tað vóru tó serliga tættir hendingar, sum gjørdur, at eg ikki kundi lata vera við at skriva hesar reglur. Hendingar, har tilkomið fólk ikki dugdu vanligu fólkskikk. Annar tilburðurin var, at eitt lið hjá Neistanum og eitt hjá Stjórnum leitu. Ein av leiðarunum hjá Stjórnum stóð úti á síðulinjun, og allatjóða stóð hann og bannaði inn á leikarar - eisini sínar egnu - og ikki minst inn á dómarmann.

Stf hevði fingið 4 dómraport at domadystirnir, sum vardu frá klokkan 09.30 til klokkan 17.00, og komu dómarmennir væl frá hesi uppgávu, hóast tættir sjálvandi hava gjørt onkrar feilir. Venjarar og áskoðarar hava mangan tann lagna eginleika bert at fokusera á feildom-

ingarnar, men duga ikki at siggja dómaraavrikið sum eina heild. Men so aftur til stjórnunvenjaran.

Eftir áhaldandi kjaftaslit frá venjaranum, góvu dómarmennir honum ávaring, og skuldi tú trúð, at hann so tók tað til eftirtektar og tagdi, men hann bleiv við, og gjørdist so mikið grovur, at dómarmennir høvdu einki annað val enn at vísa honum úr hollini. Ein sera keðilig hendin, sum ikki á nakran hátt eigur at koma fyri, og avgjørt ikki tá talan er um dystir hjá tættir-tólva ára gomlum børnum.

Hin hendin var í sambandi við dystin hjá teim 10-ára gomlu gentunum. Neistan kom til kappingina sum vanligt við fleiri liðum, og áhugavert er at siggja, hvussu nógv Svanna og hinir neistanvenjararnir fáa burtúr, tí øll liðini leika góðan hondbólt. Fleiri neistanviðhaldsfólk vóru á Skála henda dagin, og royndu sum frægtast at stuðla sínum liðum, men aftur her var tað ein hesaferð ein áskoðandi, og eg giti, at hann var pápi at onkrum leikara - sum vísti ein sera vánaligan ítróttaranda.

Dysturin stóð sum nevnt millum VÍF og Neistan, gentur 10 ár. VÍF var betra liðið, og serliga var tað ein av vestmannagentunum, ið skaraði famúr. Óivað besti leikari í síni deild. Hetta teldi hesin áskoðarin ivaleyst ikki, so tá henda gentan einaferð fer í álop, røpar hann hart, so tað hoyrdist umalla hollini. »Stoðgi! Hasi reyðhæru merini!!!« Slikt er so burturvið, at maðurin burdi verið blakaður úr hollini við brestin, men hetta bleiv tíverri ikki gjørt.

Eg nevni hesar hendingar, tí móguliga ávirkar tað hesar persónar, so tættir bera seg betur at eina aðru ferð, so tað hoyrdist umalla hollini. »Eg havi tættir móta upp til ítróttakappingar. Tað verður sagt og er helst eisini so, at bornini siggja upp til síni foreldur og sínar venjarar, men eg havi tað vón og tað álit á teim ungum leikarunum, at ikki hesar óheppu hendingar á Skála henda dagin verða teimum til fyrirmyndar.

Petur Jákupsson

# Gásadalur, segði tú tunnil?

Ígjøgnum nógv, nógv ár, er nú tosað, skrivað og havt veit eg, um hin tunnilin, sum einaferð skuldi koma til Gásadal. Í skrivingi løtu, er framvegis komið líka langt, einki er hent. Vágoyggin valdi sær lótingsumboð at fara sína sök, men, eingin tunnil. Hattin av fyri Heina O. Heinesen, fyri tað hann hevur fingið av skafti fyri Kunoy. Metast má, at vága-tungmenn als ikki hava havt nakað av ferðafólki.

Umframt alt ferðafólkið. Eg minnst, at tað kostaði 300 krónur at leiga ein bát. Ein trøllanesmaður, ið var komin niðan av lendingini í Gásadali, segði seg ógvast við tað hann sá. Eingin bátadráttur, einki spæl at draga við, einki at leggja bátin at, einki at binda bátin í, steinurin, sum bundið varð í, var farin av briminum. Ræðuligt, ræðuligt, segði hesin maðurin, og tað er vordíð verið síðani tá. Hesin sami maður tók til, at hvørki Kunoy ella Húsar liggja verri fyri enn Bíggar í mun til Sörvági, so tættir pengarnir skuldu heldur farið til Gásadalstunnilin. Eg helt tað vera nógv fyri, at standa úti í Bø, hyggja út á fjørðin, siggja, hvussu bátarnir beint við drógu nógvan fisk, og ikki sjálvr kunna fáa í pottin at kóka, tí vegna tættir vánaligu lendingarviðurskiftini noyðdist báturin at leggja í

Sörvági. So eg helt, at tað mátti borið til, at tað við báti bundnum afturúr, kundi verið lagt at í Gásadali. Men sum vant, einki hendi.

Tað kundi verið áhugavert at fingið fram, hvat Gásadalstjólk hava gildið í frakt. Eg hugsi um alt tað, sum í míni tíð, eini 50-60 ár, er fraktað við báti av timbri, kóli, sandi, tunnur við olju og mangt mangt annað, umframt alt ferðafólkið. Eg minnst, at tað kostaði 300 krónur at leiga ein bát.

Ein trøllanesmaður, ið var komin niðan av lendingini í Gásadali, segði seg ógvast við tað hann sá. Eingin bátadráttur, einki spæl at draga við, einki at leggja bátin at, einki at binda bátin í, steinurin, sum bundið varð í, var farin av briminum. Ræðuligt, ræðuligt, segði hesin maðurin, og tað er vordíð verið síðani tá. Hesin sami maður tók til, at hvørki Kunoy ella Húsar liggja verri fyri enn Bíggar í mun til Sörvági, so tættir pengarnir skuldu heldur farið til Gásadalstunnilin. Eg helt tað vera nógv fyri, at standa úti í Bø, hyggja út á fjørðin, siggja, hvussu bátarnir beint við drógu nógvan fisk, og ikki sjálvr kunna fáa í pottin at kóka, tí vegna tættir vánaligu lendingarviðurskiftini noyðdist báturin at leggja í

Sörvági.

### Snípan

Snípan kom og skuldi nú hava farleiðina til Gásadal sum hendi. Tann gamli postmaðurin, ið var ein framskygður maður, hann byggið fjós í 1932 og súrhoyggjabrunn í 1933, segði: »Hatta kemur ikki at ganga, hvat við mjorka, vindi, baksláttir við meira, og dýrt at flyta aftur og fram. Nei fái tunnilin ígjøgnum og síðani hol til Víkar, tá hava vit allarbestu og finastu dyrkilendi og fitilendi til oksar og seyð«. Gásadalstjólk hava sannað orð gamla postmansins. Einaferð varð roynd at flyta seyð við Snípuni, so vítt eg veit bleiv hetta einasta ferðin. Tað var skjótt og lætt, men dýrt. Snípan er góð ferðast við, men tað er sum ein maður segði: »komi eg ikki í dag, so komi eg í morgin«. Tó, við Snípuni er verri stætt, kemur hon, um illa vil til, ikki í dag, so kemur hon kanska fyrst í næstu viku og helst ikki um summarið, tá er fullt til Mykinesar. Har er eisini Súlan. Eg havi verið úti fyri, at bilag var til tveir mans við Snípuni. Komnir úr Havn til flogvølli, varð okkum sagt at Snípan fleyg ikki ídag, bara sum ellar. Mist arbeiðsintøka, bilgjald v.m. Einki annað var at gera

enn at taka posan á bakið, síðani til fjals til Gásadal, tann mista tíðin fekkst ikki aftur. Hvat hevði tú sagt til slíka viðferð? Tann sum vil nakað í Gásadali í dag hevur tað torført. Tættir verkætlanir hava verið frammaliga, men báðar máttu sleppast vegna vánaliga sambandið. Við tunnil verða móguleikarnir nógvir, og vit vita um teir.

Annars hevur tað verið strævið, tá farið hevur verið á fjall á Víkar, serligan um heystið. Eg vísti um ferðir, tá tættir høvdu eina viku tilsamans frá Gásadali til Víkar, haðani aftur um fjallið til Gásadalstjólk og síðani til Sörvags. At ganga um fjall frá Gásadali til Bíggar á vetrartríð, er ikki einhvor forur fyri Stormur, kavarok, gler og bratt hartil, tað er eitt Guds undur at ikki mannfall er har ofta. Men, tættir ganga ikki kravgongu, røpa ikki í útvarpi, gera ikki um seg í blóðunum ella í sjónvarpi. Tað er ikki meir enn læknarnir kenna fólkið, uttan gjøgnum resept. Jú mín sann, mótið um tunnilsgæði er fallið. Hinvegin, kundi vit bert fingið eina borimaskinu frá SEV. So kom hol ígjøgnum og vit kundu flutt við vogni. Tað mátti kunna verið okkum unt.

Tummas Juel við Skipá